

Respect pentru oameni și urși

500

**INTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI
DESPRE
DINOZAUARI**

FLAMINGO GD

Introducere

Jurnalul unui paznic de dinozauri

CAPITOLUL 1

SECRETELE DINOZAUROLOR

Primele întrebări	12
Grupuri de dinozauri (I)	14
Grupuri de dinozauri (II)	16
Recordurile dinozaurilor	18
Societatea dinozaurilor	20
Ani lungi, sânge cald	22

CAPITOLUL 2

PERIOADA TRIASICĂ

Pangeea în Triasic	24
Terapside și arhozauri	26
Eorraptor - Herrerasaurus	28
Originea sud-americană	30
Evoluția în triasic	32
Fosile din triasic	34
Peisajul din triasic	36
Giganticul plateosaurus	38
Coelophysis cel ușor	40
Pericole pentru toată lumea	42
Spre o nouă extincție	44

CAPITOLUL 3

PERIOADA JURASICĂ

Peisajul din jurasic	46
Compsognathus	48
Cu creste ca bufonii	50
Carnivore înfometate	52
Ce înseamnă să crești în înălțime ...	54
Creștem și mai mult	56

Giganticul brachiosaurus	58
Diplodocus și alți titani	60
Dosarul stegozaurului (I)	62
Dosarul stegozaurului (II)	64
Galvezauri și raptori	66

CAPITOLUL 4

PERIOADA CRETACICĂ

Marea eră a dinozaurilor	68
Fabuloșii saurieni cu carne	70
Inefabilul iguanodon	72
Amargasaurus și hypsilophodon ..	74
Familia hadrozaurilor	76
Paqui, pachycephalosaurus	78
Rațe scafandri	80
Atacul dinozaurilor Gallimimus	82
Invincibilul ankirozaur	84
Lumea dinozaurilor	86
Înfricoșătorul T-Rex	88
Periculosul cretacic	90
Dinozaurii egipteni	92
Monștri în cuib	94
Cei mai ciudați	96
Velociraptor dezlănțuit	98
Sfârșitul dinozaurilor	100
Meteoriți și vulcani	102
Arheopterix cel înaripat	104
Păsări sau reptile?	106
Adio, cretacic!	108

CAPITOLUL 5

NU ERAU DINOZAUORI, DAR AU TRĂIT ALĂTURI DE EI

Nu tot ce strălucește este aur	110
Stăpânii aerului	112
O mulțime de pterozauri	114
Cu capul în apă	116

Mările periculoase (I)	118
Mările periculoase (II)	120
Pregătiți să iasă la suprafață	122
Aproape crocodili	124
Archozauri necunoscuți	126
Domnul Dimetrodon	128
Oamenii și dinozaurii	130

CAPITOLUL 6

CUM CERCETEAZĂ PALEONTOLOGII

Fosilele	132
Puțurile de gudron	134
Chihlimbarul auriu	136
Începem excavațiile (I)	138
Începem excavațiile (II)	140
Erori și probleme comune	142
Urmărind pistele (I)	144
Dinozauri în Spania	146
Urmărind pistele (II)	148
Descoperirile	150
Mary Anning nu poate fi oprită ...	152
Marii paleontologi (I)	154
Marii paleontologi (II)	156
Războiul oaselor	158
Marii paleontologi (III)	160
Marii paleontologi (IV)	162
Ultimele descoperiri (I)	164
Ultimele descoperiri (II)	166

CAPITOLUL 7

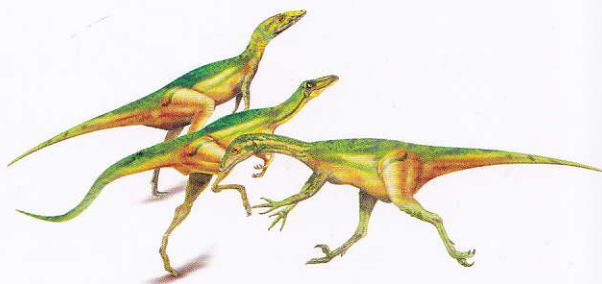
DINOZAUURII ÎN LITERATURĂ ȘI CINEMATOGRAFIE

Pionierii (I)	168
Pionierii (II)	170
1914-1933: primii regi	172
1940-1948: O'Brien, Disney și Batman	174

Călătorii în timp	176
1955-1965: Yaba-daba-kazar	178
1966-1974: oameni împotriva dinozaurilor	180
Dinozaurii în benzi desenate	182
Schimbările din anii '80	184
1983-1984: science-fiction	186
1985-1988: revoluția	188
Dinozauri animați	190
Jurassic Park, filmul	192
1991-1994: Sosește realismul	194
Originalitatea anilor '90	196
De la Yoshi la Raptor Red	198
1995-1996: Lumea pierdută	200
1996-1999: carnivore extreme ..	202
Mergând ca dinozaurii	204
Dinozauri pentru secolul al XXI-lea	206
Trecut, prezent și viitor	208
2003-2005: prieteni și dușmani ..	210
Ultimii sosiți	212

INDICE ZOOLOGIC

INDICE DE PERSOANE

1 Dino-Saura

De ce se numesc dinozaurii dinozauri? Termenul dinozaur vine de la două cuvinte grecești: **DEINOS**, care înseamnă „teribil” și **SAUROS**, care înseamnă „șopârlă”, sau „reptilă”.

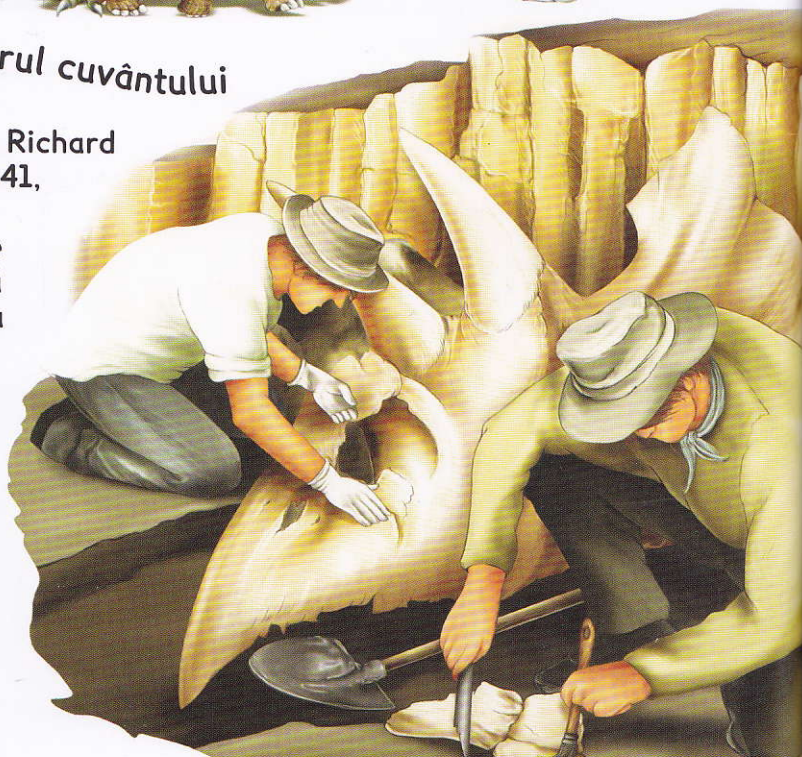

gheară fosilă de tiranozaur

2 Inventatorul cuvântului

Paleontologul englez Richard Owen a propus, în 1841, să fie numite **DINOZAURI** anumite reptile care fuseseră descoperite în Marea Britanie.

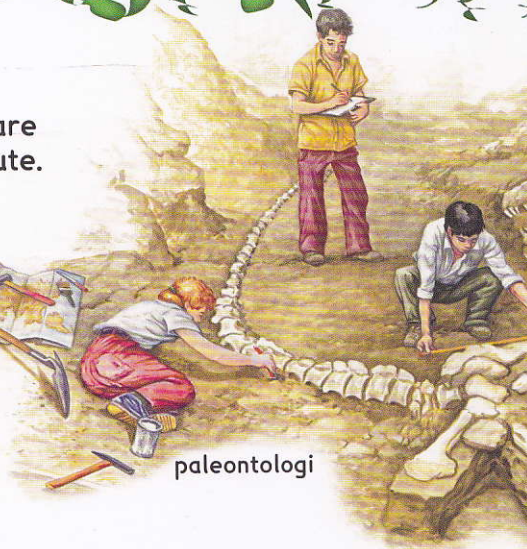
Pe atunci, se credea că resturile descoperite erau bucăți de animale care nu putuseră să se urce în Arca lui Noe.

3

Ce este un paleontolog?

PALEONTOLOGII sunt oameni de știință care studiază resturile de animale astăzi dispărute. Paleontologii caută indicii pe oase pentru a ști ce fel de dinozaur este cel pe care l-au găsit.

paleontologi

4

Cuiburi de reptilă

La fel ca **REPTILELE** și **PĂSĂRILE**, dinozaurii depun ouă. Cele mai mari pot fi de cinci ori mai mari decât oul de **GĂINĂ**. Aveau o coajă foarte dură.

ouă de **Maiasaura** și de găină

5

Balauri! Balauri!

De-a lungul istoriei, oamenii din întreaga lume au descoperit cranii, oase, inclusiv oase de dinozaur pietrificate. Ce putea să creadă un țăran din Evul Mediu despre o rămășiță fosilă de **MEGALOSAURUS**? Trăgea o spaimă soră cu moartea!

cranii de tiranozaur

Grupuri de dinozauri (1)

6

Un grup foarte variat

DINOZAURII au dominat suprafața Terrei timp de 180 milioane de ani, astfel că au avut suficient timp ca să evolueze în feluri foarte diferite. Unii mergeau pe patru labe, alții pe două; erau dinozauri enormi, dar și foarte mici, cu coarne, cu gheare, cu cioc și chiar cu platoșă.

platoșă de euplocefal

coarne de triceratops

7

Și ce aveau în comun?

În primul rând, toți **DINOZAURII** depuneau ouă, aproape toți aveau pielea tare și rugoasă. Majoritatea aveau trei degete la picioare. Și aproape toate erau animale terestre.

Camarasaurus

8

Hrănirea

Ce mâncau **DINOZAURII**?
Ca și animalele mari de astăzi, mulți dinozauri erau mâncători de plante, deși unii vânau și omorau alte animale.

Respect pentru document și artă

9

Arborele genealogic al dinozaurilor

Cele cinci grupuri în care se împart dinozaurii sunt, pe de o parte **MARGINOCEFALIENI**, **ORNITOPODE** și **TIREOFORIE NI** (toate acestea sunt erbivore care aveau șoldurile asemănătoare cu ale păsărilor) și, pe de altă parte, **TEROPODELE** și **SAUROPODELE** (dinozauri cu șolduri ca ale șopârlelor).

Ai văzut?

Aceste insecte au rămas prinse în rășină care s-a transformat apoi în chihlimbar dur.

10

Marginocefalienii - ce mai creastă!

Pachycephalosaurus

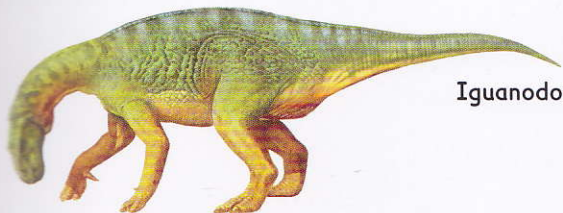
Cuvântul **MARGINOCEFAL** înseamnă „cap cu margine”. La aceste erbivore osul din spate al craniului creștea formând un fel de „**CREASTĂ**” sau „**SCUT**”, care le proteja gâtul. Unii dintre ei aveau chiar și coarne. Din această grupă făceau parte **PACHYCEPHALOSAURUS**, **TRICERATOPS** și **PSITTACOSAURUS**.

11

Ornitopodele

Un grup de dinozauri a dominat peisajul câmpiilor nord-americane din cretacic: **ORNITOPODE** („picior de pasăre”). Se numeau așa, deoarece aveau trei degete la picioare, ca păsările. Printre cele mai cunoscute ornitopode sunt **HADROSAURUS** și **IGUANODONUL**.

Iguanodon

Grupuri de dinozauri (II)

Respectarea drepturilor de autor și a cărții

Stegosaurus

12

Cine îndrăznește?

În limba greacă, **TIREOFOR** este cineva care poartă un scut mare, iar acești dinozauri erau foarte bine protejați. Aveau spatele acoperit cu plăci protectoare de mari dimensiuni și cozile pline de spini lungi. În perioada jurasicului, a trăit **STEGOSAURUS** și în cretacic **ANKYLOSAURUS**.

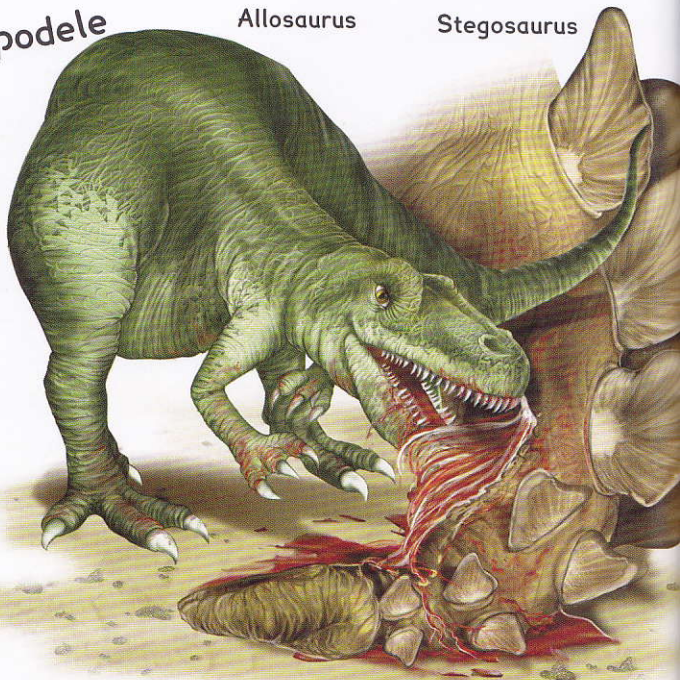
13

Cum se hrăneau teropodele

Erau **CARNIVORI**. Acesta este primul lucru care îi definește pe teropode („picior de fiară”). Au fost și mari, și mici, deși unii au evoluat și au început să se hrănească și cu plante. Resturi ale teropodelor se găsesc aproape pe toate continentele: se remarcă **DEINONYCHUS**, **ALLOSAURUS** și **TYRANNOSAURUS**.

Allosaurus

Stegosaurus

14 Sauropodele: gâturi enorm de lungi

La început, SAUROPODELE măncau orice, dar gâturile lor foarte lungi le permiteau să ajungă fără probleme la crengile de sus ale copacilor, la care alte animale nu aveau acces, astfel încât au renunțat la vânătoare și la pericolele acesteia. Au mâncat atât de mult, încât au devenit cei mai mari dinozauri ai tuturor timpurilor. Mai întâi mergeau pe două labe și când au crescut și-au sprijinit greutatea pe toate patru labele, care aveau o formă (MORFO) de picior (PODO) de șopârlă (SAURO).

Brachiosaurus

15

Cel mai înalt din lume

Scheletul celui mai înalt și mai greu dinozaur din lume pe care l-am găsit în întregime, este un BRACHIOSAURUS DIN TANZANIA, care măsoară 12 m înălțime. Cântărea probabil între 30 și 60 de tone, cam cât o balenă! Se poate vedea în Muzeul Humboldt din Germania.

Recordurile dinozaurilor

16

Au existat dinozauri mari în Spania?

Da, și chiar foarte mari! La sfârșitul anului 2006 s-au găsit la Riodeva (Teruel) resturile unei specii noi de dinozauri: **TURIASAURUS RIODEVENSIS**. Acesta era un erbivor de 30 m lungime, care cântărea 46 tone (cât 500 de persoane la un loc) și a trăit cu 150 de milioane de ani în urmă. Numai humerusul (osul care face legătura între umăr și cot) era de înălțimea unui bărbat adult.

17

Cel mai mare din lume

Dinozaurul cel mai mare din care nu ne lipsește niciun os este **DIPLODOCUS**, care măsoară 32 - 33 m. Este mai lung decât două mașini de pompieri una lângă alta! A fost descoperit în Statele Unite în 1907 și scheletul lui se află la Muzeul de Istorie Naturală de la Carnegie Hall din New York.

Argentinosaurus

18

Giganto-dinozaurii

Există dinozauri mai mari decât acesta, dar nu s-au găsit schelete complete ale acestora. **SAUROPOSEIDON** măsoara 18 m înălțime, iar **SUPERSAURUS** putea să atingă o lungime de 35 m, inclusiv coada și cântărea cât zece camioane. Dar campionul indiscutabil, liderul cel mai greu dintre toți greii, Godzilla dinozaurilor, era **ARGENTINOSAURUS**, o bestie uriașă din cretacic, care măsoara 38 m și cântărea până la 100 de tone: cât 30 de elefanți la un loc!

Amargasaurus

Carnotaurus

18

Respect pentru oameni și cărți!

Troodon

19

Mici și rapizi

Au existat și dinozauri mici. Unii, precum **MICRORAPTOR**, nu erau mai mari decât o găină. Și erau și dinozauri foarte rapizi. Cei mai rapizi țineau coada rigidă care era folosită pentru balansarea corpului și pentru contrabalans în timpul manevrelor bruște și rapide.

20

Marii alergători

Dinozaurii rapizi erau, de regulă, mici, dar, în mod surprinzător, unii dinozauri cu coada rigidă erau destul de mari.

De exemplu, **DEINONYCHUS** putea atinge 3,5 m lungime, dar alerga cu 30 km/h, ca un ciclist profesionist. La fel,

TYRANNOSAURUS REX se putea deplasa cu maxim 30 km/h, deși cântărea cât un camion!

Tyrannosaurus rex

